

Kpl 4,
Suomi on oikeusvaltio

S.30-35

Oikeusvaltio

- Perusoikeudet on kirjattu perustuslakiin.
- Viranomaisten toiminta perustuu lakeihin.
- Demokratiaa ja perusoikeuksia kunnioitetaan.
- Vallan kolmijako-oppi toteutuu. Tuomiovalta on erillään lainsäädäntö- ja toimeenpanovallasta.
- Oikeusjärjestelmä on toimiva, kun korruptiota ei esiinny ja kaikki ovat lain edessä tasa-arvoisia.
- Ketään ei voida tuomita teosta, joka ei ole tekohetkellä rangaistava (laillisuusperiaate).
- Viranomaisten toiminnasta voi valittaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen asti.

Poliisi

- Tärkeimmät tehtävät yleisen järjestyksen ylläpito ja turvallisuuden valvominen
- Rikosten tutkinta ja selvitys
- Lupien ja todistusten myöntäminen (ajokortti, aselupa, passi)
- Tiedotus ja valistus, liikenteessä ja katukuvassa näkyminen
- Laajat, mutta tarkoin säädellyt oikeudet
- Koulujen kummipoliisit, lähiöpoliisit, nettipoliisi
- KRP = Keskusrikospoliisi. Järjestäytynyt rikollisuus, terrorismi, korruptio, kyberrikokset
- SUPO = Suojelupoliisi. Valtakunnan turvallisuus, terrorismi, vakoilu

Tuomioistuimet

- Tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet
- Yleiset tuomioistuimet: riita- ja rikosasiat
 - Käräjäoikeus: 1-3 tuomaria tai tuomari ja 2 kunnanvaltuuston valitsemaa lautamiestä
 - Hovioikeus: 3 tuomaria
 - Korkein oikeus: ennakkopäätöstuomioistuin
- Hallinnolliset tuomioistuimet: viranomaisten toiminta ja päätökset
- Erityistuomioistuimet: erityisalojen ongelmien ratkaiseminen, esim. vakuutus oikeus
- Sovittelu = menettely, jolla voidaan sopia vähäisiä riita- ja rikosasioita ilman oikeudenkäyntiä; vapaaehtoista, luottamuksellista ja maksutonta; sovittelua käytetään paljon nuorten rikoksissa ja esim. ilkivalta- ja vahingontekotapauksissa

Tehtävä: Kuolemanrangaistukset maailmassa

Amnestyn raportti kuolemanrangaistuksista. Mene Amnestyn sivuston kuolemanrangaistuksista kertovaan osioon. Tee tehtävät sivuston avulla.

1. Tutustu Amnestyn raporttiin kuolemanrangaistuksista. Selvitä, missä maissa on käytössä kuolemanrangaistus.
2. Pohdi, miksi kuolemanrangaistus on käytössä kyseisissä maissa.
3. Mitä yhtäläisyyksiä tai eroja huomaat, kun vertaat Amnestyn sivulla olevaa karttaa kuolemanrangaistuksista (teloituksista) ja karttaa oppikirjan luvussa 2?
4. Millä perusteella voidaan sanoa, että kuolemanrangaistus on oikeusvaltion periaatteiden vastainen?
5. Mikä oli kuolemanrangaistusten tilanne viime vuonna?
6. Amnesty vastustaa kuolemanrangaistusta kaikissa tapauksissa. Mihin järjestö perustaa vaatimuksensa niiden lopettamisesta?

EU:n raportti kuolemanrangaistuksista Mene Euroopan parlamentin sivulle ”Kuolemanrangaistus Euroopassa ja maailmassa”.

7. Tutki infograafia ”Kuolemanrangaistus maailmassa”. Mitä yhteistä on mailla, joissa tehdään pääosa kaikista maailman teloituksista?
8. Tutki infograafia ”Kuolemanrangaistusten lopettaminen EU-maissa”. Ryhmittele maita sen mukaan, milloin ne ovat lopettaneet kuolemanrangaistukset. Pohdi, mitkä tekijät ovat mahdollisesti vaikuttaneet kuolemanrangaistusten lopettamiseen.

Tehtäviä

Lue kpl 4, Suomi on oikeusvaltio, s.30-35

Tee tehtävät 3 ja 5, s.35